

VELKOMMEN TIL MØN UNESCO BIOSFÆREOMRÅDE

Møn Biosfære byder på 450 kvadratkilometer unik og artsrig natur på land og i vandet samt på en uforstyrret nattehimmel, hvor du på en stjerneklar nat kan se helt til den næste galakse. I 2017 blev Møn derfor udpeget til Danmarks første UNESCO Biosfæreområde og til Nordens første Dark Sky Park og Community.

Begge udpegninger hylder den mønske natur som værende i verdensklasse, og anerkender den indsats de lokale yder for at udvikle samfundet i samspil med naturen.

Biosfæren er det rum, der omgiver os med alle levesteder og arter på land, i vandet og i luften. Biosfæren er vores fælles eksistensgrundlag, og vi har et særligt ansvar for at værne om den. Af alle UNESCO programmer er biosfæreområder de steder, der lægger mest vægt på mennesker i samspil med naturen.

I denne folder kan du læse, hvordan du kan opleve og være en aktiv del af Møn Biosfære. Vi byder dig velkommen til 10 unikke oplevelser i Møn UNESCO Biosfære og Dark Sky park. God fornøjelse.

Biosfæren til lands, til vands og i luften

Møn Biosfæreområde strækker sig fra det østlige Møn, hvor den over 100 m høje Møns Klint med dens unikke kalkrige bagland rummer en helt unik natur, til Ulvshale halvøen og Nyord i vest med det 400 hektar store fuglereservat på niveau med havet. Derudover er øerne Farø, Bogø, Nyord og Lindholm, sammen med de omgivende vandområder, del af biosfæreområdet. Det gælder både det åbne hav, Bøgestrømmen og Grønsund, fladvandskyster med sivskove, Stege Bugt og Stege Nor samt små vandløb og ferskvandssøer. Og så er der den uspolerede nattehimmel, som kan være fyldt med stjerner og særlige himmelfænomener eller hvor lydene i det buldrende mørke tager dig med ind i en helt anden verden.

Intet biosfæreområde uden mennesker. Mange steder på Møn møder vi menneske-påvirkede landskaber med fortidsminder fra den tidlige stenalder til industritidsalderen. De mønske kirker, Liselund Park, middelalderbyen Stege og havne-symboliserer vores kulturelle rødder og er kilder for bevaret viden. I dag bor der ca. 10.000 indbyggere på Møn og mange af dem er begyndt at medtænke biosfæren i deres arbejde og i deres dagligdag. Dem vil du møde rundt omkring i området under din ferie.

WILLKOMMEN IM BIOSPHÄRENRESERVAT MØN

Møn bietet 450 Quadratkilometer einzigartige und artenreiche Natur an Land, im Wasser und einen ungestörten Nachthimmel, an dem Du in einer sternklaren Nacht in die nächste Galaxie blicken kannst. 2017 erhielt Møn zwei einzigartige internationale Auszeichnungen als Dänemarks erstes UNESCO-Biosphärenreservat und als erster Dark Sky Park des Nordens. Biosphäre nennt man alle uns umgebende Lebensräume und Arten an Land, im Wasser und in der Luft. Die Biosphäre ist unsere gemeinsame Lebensgrundlage, die wir Menschen in besonderer Weise schützen müssen. Von allen UNESCO Programmen ist Man and Biosphere dasjenige, das den Menschen den größten Stellenwert einräumt.

In dieser Broschüre erfährst Du, wie Du das Biosphärenreservat erleben und selbst ein aktiver Teil sein kannst. Wir präsentieren 10 einzigartige Erlebnisse im Møn UNESCO Biosphärenreservat und Dark Sky Park. Viel Vergnügen.

Die Biosphäre zu Lande, zu Wasser und in der Luft

Das Biosphärenreservat Møn erstreckt sich vom über 100 m hohen Møns Klint mit seinem einzigartigen kalkhaltigen Hinterland, über die Halbinsel Ulvshale im Westen bis zu dem 400 ha großen Vogelschutzgebiet auf der Insel Nyord. Die Inseln Farø, Bogø, Nyord und Lindholm gehören dazu, zusammen mit den umliegenden Wassergebieten, die das offene Meer, Bøgestrømmen und Grønsund, flache Ufer mit Schilfsäumen, Stege Bucht und Nor, sowie kleine Bäche und Seen umfassen. Ja, und dann ist da noch der unberührte Nachthimmel, der sich mal erfüllt von Sternen und Himmelsphänomenen präsentiert, und mal als schwarze Dunkelheit, in der die Laute der Natur eine eigene Welt erschaffen.

Kein Biosphären Gebiet ohne Menschen. Auf Møn entdeckst Du Kulturlandschaften mit Relikten von der frühen Steinzeit bis zum Industriezeitalter. Hünengräber, Kirchen, Liselund Park, die mittelalterliche Stadt Stege. Häfen symbolisieren unsere kulturellen Wurzeln und sind Quellen des erhaltenen Wissens. Auf Møn leben heute ca. 10.000 Einwohner, von denen viele damit begonnen haben die Biosphäre in ihre Arbeit und ihr tägliches Leben einzubeziehen. Einige davon wirst Du in Deinen Ferien kennenlernen.

WELCOME TO THE MØN BIOSPHERE RESERVE

Møn offers 450 square kilometers of unique and diverse land- and water-based nature, and undisturbed night skies, where you can gaze into the nearest galaxy on a starry night. In 2017 Møn received two unique international awards, one as Denmark's first UNESCO Biosphere Reserve and the other as the first Dark Sky Park and community in Scandinavia.

Biosphere is the term used to describe all of our surrounding habitats and species on land, in water and in the air. The biosphere is our common livelihood, which we must protect in a special way. Of all the UNESCO designations, the Biosphere Reserve is the one which places the most emphasis on people.

In this brochure you will learn how to experience the Møn biosphere reserve and become an active part of it yourself. We present you with 10 unique experiences in our Møn UNESCO Biosphere and Dark Sky Park. Enjoy!

The Møn Biosphere on land, in water and in the air

The Møn Biosphere Reserve stretches from the more than 100 m high Møns Klint, with its unique calcareous surroundings in the East, to the Ulvshale peninsula in the West and further on to Nyord, with the 400 ha bird sanctuary at sea-level. The islands of Farø, Bogø, Nyord and Lindholm are all part of the biosphere reserve; additionally, the biosphere reserve includes the surrounding waters, including the open seas of Bøgestrømmen and Grønsund, the shallow banks with reed forests, Stege Bay and Stege Nor, plus a number of small streams and lakes. Furthermore, we have the unspoiled night sky, which sometimes presents itself filled with stars and sky phenomena, and other times as black darkness, in which sounds create their own world.

No biosphere area can be complete without people. With the exception of Møns Klint, we encounter cultural landscapes on Møn with relics from the Early Stone Age through to the Industrial Age. Megalithic tombs and churches, the Liselund romantic gardens, the medieval town of Stege, and the various seaports throughout the area, all symbolize our cultural roots and sources of preserved knowledge. More than 10,000 people live on Møn today, many of whom have begun to integrate the biosphere into their work and daily lives. You will likely meet some of these individuals during your holidays on Møn.

10 BESØGSMÅL I MØN BIOSFÆREOMRÅDE

/ 10 TIPS TO DISCOVER THE MØN BIOSPHERE RESERVE

Sejlende cykelstier / sailing cycling routes

Følgende veteranskibe tilbyder sejlture med cykel om bord / The following veteran ships offer boat trips for cyclists

Færgen Ida / Ferry Ida
Bogø-Stubbekøbing

Færgen Møn / Ferry Møn
Stege - Kalvehave og ture

Postbåden Røret / Mailboat Røret
Nyord-Sydsjælland-Stege

Møn Biosphere Reserve core areas and Dark Sky Park

Stjernefik / Stargazing spots

Møns Klint:
Jydelejet
Aborrebjerg
Kongsbjerg
Huno søen

Liselund Park

Nyord:
Fugletårnet
Hyldevang Naturcenter

Naturstyrelsen Storstrøm forvalter store dele af Møn Biosfæreområde og Dark Sky parker. På styrelsens arealer gælder særlige regler for færdsel. Læs mere her: naturstyrelsen.dk

På statens arealer skal hunden altid føres i snor.

På statens arealer må du færdes døgnet rundt. Du må også færdes i indhegninger, hvortil der er klaplåger.

Udgivet af Møn Biosfære sekretariat i Vordingborg Kommune. Udgivelsen er støttet af Friluftsrådet og Vordingborg Kommune. Fotos: Thomas Ix

- Møns Klint og Høje Møn / The white chalk cliffs and the hinterland**
Handicapvenlig boardwalk Møns Klint / Wheelchair accessible path and viewing platform.
- Liselund Park / 18th-century landscaped park**
Handicapvenlig rundtur i Liselund Park / Wheelchair accessible walk in the park.
- Købstaden Stege / Medieval town of Stege**
By nær skov med handicapvenlige stier, bålhytte mm. / Stege New Forest with wheelchair accessible path and a bonfire hut
- Middelalderhaven i Stege / Medieval garden in Stege**
Handicapvenlig rundtur i haven/ Wheelchair accessible walk in the garden.
- Ulvshale urørt skov og kystlandskab / biodiversity forest and coastal landscape.**
Kørestolsejnet trægangbro og fugleskjul ved Gåsesøen i Ulvshale skov / Wooden footbridge and wheel chair accessible bird hide at the 'lake of Goose' in Ulvshale forest.
Ulvshale badestrand tilbyder handicaptoliet og træbelagt gangbro til vandet. / Ulvshale beach offers a handicap toilet and wooden paved walkway to the water.
- Øen Nyord med fuglereservat og vandrestien om de vilde bier / Island Nyord with the bird and the wild bee trail.**
Handicapvenlige fugleudkigsposter ved Fugletårnet på Nyord ved landevejen og på Naturcenter Hyldevang. / Wheelchair accessible bird watch post beside the road and at the Nature Center on Nyord.
- Fanefjord med kirken og Grønsalen / Fanefjord church with frescoes and ancient monuments**
Handicapvenlig Camøno vandrerute; kontakt Møns Museum. / Handicap friendly hiking trail; please contact Møns Museum.
- Kunsthall 44 Møn / International exhibitions and contemporary art.**
Handicapvenlig adgang til udstillingshallen / Handicap friendly access to the exhibition hall with contemporary art.
- Bogø og de sejlende cykelstier. / Island Bogø and the sailing bike path.**
Færgerne Ida og Møn tilbyder handicapvenlig adgang. / Sejlture om bord på veteranskibe. / The ferries Ida and Møn offer wheelchair friendly access. / Boat trips on veteran ships.
- Dark Sky Park Møns Klint & Nyord**
Handicapvenlig stjernefik fra fugleudkigsposterne på Nyord. / Wheelchair friendly access to stargazing experiences from the birdwatching spots on Nyord.

Find flere informationer om de 10 oplevelser på visitmoen.dk eller på turistinformationen. / Get further information about the 10 experiences on visitmoen.dk or at the tourist information.